

Поведінкові розлади

Поведінкові розлади є важливою проблемою у сфері психічного здоров'я дітей та молоді. Вони пов'язані з порушенням соціального розвитку дитини, розвитку здатності регулювати свою поведінку, узгоджуючи її з загальними правилами та нормами, потребами та почуттями інших осіб.

Поведінкові розлади становлять загрозу повноцінному розвитку дитини, її академічній, професійній, соціальній самореалізації – втім цим проблемам можна запобігти, вчасно їх виявивши.

Симптоми поведінкових розладів

Розлади поведінки є спектральною групою розладів, які характеризуються насамперед різного роду та ступеню порушенням соціальних норм та правил, невизнанням авторитету дорослих, непослухом та опозиційністю. Коли мають місце насамперед небажання коритися вказівкам дорослим, невизнання правил, повторні протистояння і суперечки – ідеться про опозиційно-викличний розлад поведінки. А власне розладом поведінки називають тривалі порушення поведінки пов'язані з грубим порушенням соціальних норм та потреб інших людей, ці порушення проявляються агресивною поведінкою, прогулами занять, крадіжками, пошкодженням майна, обманом, втечами з дому, та найважчих випадках – жорстокістю щодо тварин та людей, фізичним та сексуальним насильством, іншими кримінальними злочинами.

Соціальне значення проблеми

Розлади поведінки є серйозною проблемою сфери охорони психічного здоров'я дітей та молоді, адже вони стосуються порушення базових процесів соціального розвитку дитини, формування її особистості, здатності будувати близькі стосунки, мати просоціальні цінності – а відтак є загрозою щодо повноцінного життя у дорослому віці. Дослідження вказують на цілий ряд

серйозних ризиків для дітей та молоді з розладами поведінки у майбутньому – як у сфері психічного здоров'я так і академічної, професійної, соціальної самореалізації. Саме тому так важливо запобігати розвитку цих розладів, працюючи з дітьми з групи ризику, надаючи підтримку родинам, що є в складних життєвих обставинах і не можуть забезпечити належних умов виховання дітей (з огляду на бідність, проблеми зі здоров'ям та ін.), сприяючи розвитку сімейних форм опіки (виховання у інтернаті суттєво збільшує ризик розвитку цих розладів), запобігаючи скривдженню дітей, булінгу та ін.

Не менш важливо є забезпечити раннє виявлення та вчасне скерування дітей з поведінковими розладами за фаховою допомогою, адже можливість ефективної допомоги на ранніх стадіях розвитку поведінкових розладів є значно вищою, аніж при більш виражених та складних порушеннях.

На жаль, часто наявність поведінкових проблем та розладів у дитини чи підлітка веде до осудження самої особи, відкинення соціальним середовищем – а це лише суттєво збільшує ризик наростання подальшої антисоціальної поведінки. Попри важливість конфронтації проблемної поведінки та відповідних дисциплінарних наслідків, діти та молодь з поведінковими розладами потребують насамперед віри в них, доброзичливого ставлення та допомоги у тому, щоб стати частиною соціальної групи, реалізувати себе в стосунку з іншими. Досвід позитивних соціальних стосунків є безперечно найважливішим «антидотом» при такого роду проблемах.

Сучасне наукове розуміння

Розвиток розладів поведінки є пов'язаний із взаємодією біологічних, психологічних та соціальних факторів. Певні види темпераменту роблять

дитину більш схильною до агресивної поведінки, менш чутливою до страху покарання, чи негативних соціальних реакцій.

Порушення в сфері самоконтролю, регуляції емоцій, розвитку соціальної компетентності є іншою складовою. Зanedбання, скривдження, відсутність належних можливостей моніторингу та виховання батьками (з огляду на бідність, відсутність батьків, фізичні/психічні розлади та ін.), непослідовна/жорстока дисципліна в родині, порушені стосунки є іншим можливим фактором. Булінг в середовищі ровесників, вплив кримінальної соціальної групи ровесників – іншими соціальними ризиками.

Поведінка дітей, молоді – це їхній спосіб повідомити про свої приховані проблеми і страхи. Тому, важливо зрозуміти, що дитина намагається повідомити вам своєю поведінкою. Наше головне завдання – вчасно виявити та надати допомогу, тим, хто її потребує!